

IV. ІНФОРМАЦІЇ

СТАРІЙШИНА УКРАЇНСЬКОГО РЕЛІГІЄЗНАВСТВА (до 75-річчя Б.О.Лобовика)

Село Макіївка, що в Бахмачському районі на Чернігівщині подарувало 22 грудня 1923 року українському народу Бориса Лобовика. Встигнувши закінчити в гетьманській столиці Батурині середню школу, юнак з вересня 1941 року продовжує своє навчання вже в полковій школі. Опісля - участь в боях під Белгородом, на Харківському і Воронежському напрямках, поранення, полон і втеча, знову учать в бойових діях. Орден Вітчизняної війни, ряд медалей відзначають бойові заслуги Бориса Олександровича. Зрештою - військове звання підполковника запасу.

З вересня 1946 року Борис Лобовик - студент філософського факультету Київського університету ім. Т.Шевченка, по закінченні якого працював тут же протягом двох років викладачем. З листопада 1953 року праця в Центральному лекційному бюро Міністерства культури, видавничому відділі товариства «Знання», редакції республіканського журналу. Як на мене, все таки на довго затягнулася праця здібного філософа в сфері лекційної і редакційної роботи. Лише в 1964 році, захистивши кандидатську дисертацію «Соціальні і гносеологічні умови виникнення релігійних вірувань», Борис Олександрович зміг прийти, як показав час, в рідну йому стихію навчальної і наукової діяльності у сфері релігієзнавства. З вересня цього року він очолив кафедру в Київському педагогічному інституті. З часом саме тут він здобув наукову ступінь доктора наук за дисертацію «Гносеологічний аналіз буденної релігійної свідомості» (1974 р.), став професором (1976 р.). Змістовні і науково-обґрунтовані лекції Бориса Лобовика, слухали не лише студенти педінституту Києва, а й Краківської вищої педагогічної школи, Вищої педагогічної школи, що в Лейпцигу, а також Братиславського університету, де він працював професором в 1979-1982 роках. Тривалий час Б.О.Лобовик очолював партійну організацію педагогічного інституту. За трудові заслуги на викладацькій ниві його нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора, медаллю А.С.Макаренка, а опісля - Почесною грамотою Президії Верховної Ради.

Але хоч би як високо не оцінювали колеги педагогічний талант

Б.О.Лобовика, я б все таки віддав йому друге місце в порівнянні з його заслугою в науці. Остання - це понад двісті наукових праць, більше сотні виступів на наукових конференціях. Саме здобутки Бориса Олександровича в дослідженні проблем походження релігії, зокрема гносеологічної природи релігійних вірувань, принесли йому визнання в наукових колах всесвітнього релігієзнавства. Кожний науковець України з великим зацікавленням опанував лобовиковські книги педінститутського часу його життя: «Про походження релігії», «Буденна релігійна свідомість», «Современный верующий», «Релігійні погляди, почуття, поклоніння», «Причини виникнення релігійних вірувань», «Об'єкт і форма релігійного відображення», «Религия как социальное явление» та ін.

Праці науковця знали сторінки «Вопросов философии», «Философских наук», «Вісника КДУ», наукових збірників «Проблеми філософії» та «Проблеми релігії та атеїзму», «Українського історичного журналу», журналів «Соціалістична культура», «Наука і життя», «Українська мова» та ін. Його статті-довідки вміщено й в «Українській радянській енциклопедії».

З 1983 р. Б.О.Лобовик повністю переходить на стезю наукової роботи до Інституту філософії Академії наук України. Тут він завідує науковим сектором, відділом, а з 1990 року й донині працює провідним науковим співробітником Відділення релігієзнавства. Саме в цей час видруковано основну наукову працю Бориса Олександровича «Релігійна свідомість та її особливості» (1986 р.)

За редакцією Б.Лобовика вийшли у світ колективні монографії «Критика філософської апології релігії» (1985 р.), «Православ'я і сучасність» (1988 р.), «Культура. Релігія. Атеїзм» (1991 р.), «Ідеологія руського православ'я» (1986 р.) та ін.

Безумовним науковим здобутком видатного українського релігієзнавця є:

- характеристика гносеологічного механізму абсолютизації суб'єктивної сторони чуттєвих даних і ролі елементарного абстрагування в релігійному відображенні;
- розкриття релігійного практично-духовного відношення як культурно-інституційного способу існування ідеї надприродного;
- характеристика колізій ідеологічних та світоглядних орієнтацій сучасного російського православ'я.

В останні роки Б.О.Лобовик редагував видані Відділенням релігієзнавства «Релігієзнавчий словник», перший том «Дохристиянські

вірування» з десяти томної «Історії релігії в Україні».

Характерною рисою наукової роботи Б.О.Лобовика є фундаментальність, обґрунтованість, висока теоретичність і, зауважу, навіть дріб'язкова прискіпливість. Тому не легко приходить тим аспірантам і пошуківцям, науковою роботою яких керує Борис Олександрович. Але зрештою - це й абсолютна впевненість в успішному захисті дисертації. Б.О.Лобовик є науковим керівником більше 30 кандидатів наук. Відтак ми з повним правом можемо говорити про нього як творця в Україні наукової школи з гносеології релігії. І хоч біля імені Б.О.Лобовика не стоять приставки «Заслужений діяч» чи «член-коррп», але ми знаємо, що то не завжди відзнака якихось здобутків. Для нас він - видатний вчений-філософ, ім'я якого шанує не лише Україна, а й світова наукова громадськість. Це засвідчує видрук його праць не лише в Україні, а й в Німеччині, Канаді, Польщі та інших країнах.

Нині Б.О.Лобовик працює в редакційній колегії з видання в 2000 році «Української Енциклопедії Релігій». Майже щоденно зустрічаючись з його працездатністю і глибокими розміркуваннями над проблемами нашої науки, переконуєшся в тому, що Б.О.Лобовик - це релігієзнавча енциклопедія, а таких «енциклопедій» ми нині в Україні маємо не багато. Так хай Бог пошле Борису Олександровичу міцне здоров'я ще на довгі роки життя і творчої праці в тому науковому колективі, де всі його щиро люблять і вдячні йому за науку життя і спосіб життя в науці.

За колектив релігієзнавців України **А.Колодний**

**ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА –
ПРОВІДНА ІНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ З ДОСЛІДЖЕННЯ
ПРОБЛЕМ РЕЛІГІЙНОГО ФЕНОМЕНУ**

Відділення релігієзнавства утворене на автономних засадах в структурі Інституту філософії рішенням Президії НАН України у червні 1991 року з перспективою переростання його в самостійну академічну інституцію. Першим керівником Відділення був призначений д. філос. н., член-кореспондент НАН України О.С.Онищенко. До Відділення увійшли відділи філософії релігії (завідуючий - д.філос.н. А.Колодний), соціології релігії (завідуючий - д. філос.н. П.Косуха), історії релігії в Україні (завідуючий - д. філос. н. П.Яроцький). Протягом перших трьох років відділи здійснювали дослідження відповідно таких тем: "Методологічні принципи і категоріальний апарат релігієзнавства"; "Сучасна релігійна